

ΜΝΗΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ

ΥΜΝΟΣ ΕΠΙΛΥΧΝΙΟΣ

Φῶς ἱλαρὸν ἀγίας δόξης,
ἀθανάτου πατρὸς οὐρανοῦ,
ἀγίου, μάκαρος,
Ἰησοῦ Χριστέ,
ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ἡλίου δύσιν,
ἰδόντες φῶς ἐσπερινὸν
ὕμνουμέν πατέρα, υἱὸν
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.
Ἄξιός εἰ ἐν πᾶσι καιροῖς
ὕμνεσθαι φωναῖς αἰσiais
υἱὲ θεοῦ, ζῶν ὁ διδούς·
διὸ κόσμος σὲ δοξάζει.

ΕΥΧΗ ΕΠ' ΑΡΙΣΤΩ

Εὐλογητὸς εἰ, κύριε, ὁ τρέφων με ἐκ νεότητός μου,
ὁ διδούς τροφήν πάσῃ σαρκί.
Πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν,
ἵνα πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
μεθ' οὗ σοι δόξα, τιμὴ καὶ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΑΥΤΟΜΕΛΟΝ

Τὴν ὠραιότητα
τῆς Παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον
τὸ τῆς ἀγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεῖς
ἐβόα σοι, Θεοτόκε·
ποιόν σοι ἐγκώμιον
προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σέ;
ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι·
διὸ ὡς προσετάγην βοῶ σοι·
χαίρε ἡ κεχαριτωμένη.

ΜΙΚΡΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Γιὰ τοὺς Ἕλληνες ποὺ δὲν σκλήρυναν τὴν καρδιά τους ἀκόμα καὶ δὲν ἐκλείσαν τὰ μάτια σ' αὐτὸ ποὺ λέμε ἀνθρώπινο ἀγῶνα, εἶναι κοινὸς τόπος ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἔκφραση περνάει χρόνια δίσχετα. Λέγοντας ἔκφραση ἐννοοῦμε κάθε μορφή καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, δηλαδὴ τὴν ποίηση, τὴ μουσική, τὸν πεζὸ λόγο, τὸ χορὸ, τὴ γλυπτική, τὴ ζωγραφικὴ, μ' ἕνα λόγο κάθε εἶδος Τέχνης. Καὶ μ' ὅλο ποὺ ὑπάρχουν καταπληκτικὲς ἀντιστοιχίες σ' ὅλες τὶς μορφές τέχνης, ἔτσι ποὺ νὰ εἶναι δύσκολο νὰ μιλήσει κανεὶς γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς τέχνης ἀπομονώνοντας μιὰ μορφή, θὰ προσπαθήσουμε ἐδῶ ν' ἀποφύγουμε τὸν πειρασμὸ νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ γενικὸ πρόβλημα καὶ νὰ ποῦμε ὅσα ξέρουμε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ, ἀφήνοντας τὰ ὑπόλοιπα σὲ πῶς ἀξιους.

Μένει νὰ ξεκαθαρίσουμε κάτι: τί εἶναι κείνο ποὺ μᾶς σπρώχνει νὰ ποῦμε καὶ μεις τὴ γνώμη μας, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ ὅτι πολλοὶ μιλάνε γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ καὶ κάμποσοι μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς καὶ κύρος ἔχουνε καὶ πῶς μεγάλη μόρφωση ἀπὸ μᾶς, καὶ πῶς πολλὰ χρόνια στὴν πλάτη τους. Ἡ ἀπάντησις εἶναι τούτη: εἰμαστε νέοι Ἕλληνες, θέλουμε νὰ ζήσουμε καὶ νιώθουμε ὅτι θὰ ζήσουμε μόνο σὰν Ἕλληνες· ὁ χῶρος μας, ὅτι κι ἂν εἰπώθηκε κι ὅτι κι ἂν γράφτηκε, ἔχει γίνει πολὺ λίγο Ἑλληνικός, δηλαδὴ πολὺ λίγο πραγματικός. Ὑστερα δὲν ἔχουμε τὴν πρόθεσις νὰ κάνουμε ἐπιστήμη τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, ἀλλὰ σὰ νέοι ἔχουμε τὴν ἀνάγκη νὰ ποῦμε κείνο ποὺ νιώθουμε.

Καὶ κείνο ποὺ αἰστανόμαστε (κάθε μέρα καὶ πῶς τι-κραμένοι) εἶναι ὅτι ὁ Ἕλληνας δημιουργὸς - ζωγράφος νοθεύτηκε, ἔχασε τὴν πίστη στὸν ἑαυτὸ του καὶ ζεῖ μιὰ ξένη περιπέτεια. Ἐδῶ κι ἑκατὸ περίπου χρόνια αὐτὸ ποὺ ἔχει γιὰ ἰδανικὸ ἢ ἐπίσημη Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ μπορεῖ νὰ εἰπωθῇ μὲ δύο λέξεις: «ἐφάμιλλον τῶν εὐρωπαϊκῶν».

Δὲν ξέρουμε ποῖος εἶναι ὁ πρῶτος ὑπεύθυνος γι' αὐτὴ τὴ νοθεία. Ἱστορικὰ τὸ κακὸ ἔγινε ὅταν οἱ Ἕλληνες δέχτηκαν τὸν Ἑλληνισμό τους (ἂν εἶναι δυνατόν) ἰδωμένο ἀπὸ Γερμανικὰ μάτια. Γιὰ κάμποσον καιρὸ ἡ ἐπίσημη Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ ἀντιπροσωπευόταν ἀπὸ Γερμανικοὺς στὴν οὐσία πίνακες μὲ διθῆν Ἑλληνικὸ θέμα. Τὴν ἴδια ἐποχὴ ὑπῆρχε ἀνεπίσημα μιὰ σπουδαία λαϊκὴ Ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ ἔκφραση στὸ πρόσωπο τοῦ Θεόφιλου Χατζημιχαήλ, ἀλλὰ ποῖος νοιαζότανε γιὰ τὰ ἀνεπίσημα...

Ἀργότερα ἔγινε μιὰ στρόφῃ στὴ ζωγραφικὴ καὶ οἱ σχολές μας στράφηκαν στὴ Γαλλικὴ Τέχνη. Τὸ Γερμανικὸ κίνημα τοῦ νεοκλασικισμοῦ κρῖθηκε ψεύτικο καὶ νεκρὸ καὶ στὴν Εὐρώπη, καὶ ἀντὶ αὐτοῦ νὰ ξυπνήσῃ τὶς Ἑλληνικὲς συνειδήσεις, ἔγινε γιὰ δευτέρη φορὰ τὸ λάθος τῆς λατρείας ξένης ἔκφρασης, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ αὐτὸ ποὺ γινόταν στὸ Παρίσι εἶχε διεθνή ἀκτινοβολία.

Καὶ μέχρι σήμερα ἡ κατάσταση δὲν ἔχει ἀλλάξει καὶ πολὺ. Μόνο ποὺ μὲ τὴν πρόοδο τῶν τεχνικῶν μέσων ἡ ξενολατρεία ἔχει πάρει τερατώδεις διαστάσεις. Τώρα κάθε Ἕλληνας ποὺ θέλει νὰ ζωγραφίσει ἢ νὰ πάρει μὲ κάθε τρόπο μέρος στὴν ὑπόθεσις τῆς ζωγραφικῆς, ἔχει στὴ διάθεσίν του ἀπειρα μέσα «νὰ κάνει ἐπάφή» μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴ περιπέτεια, μέχρι τοῦ σημείου νὰ νομίζει ὅτι ἀποχτᾷ Εὐρωπαϊκὴ συνείδησις πρὶν ἀποχτήσῃ Ἑλληνικὴ. Τώρα στὴν Ἑλλάδα ἔχουμε τὴν ἄνεσις νὰ κάνουμε ἐκθέσεις ζωγραφικῆς σὲ γκαλερί καὶ σὲ σαλόνια καὶ κεῖ νὰ λέμε (ἢ νὰ νομίζουμε ὅτι λέμε) αὐτὰ ποὺ λένε καὶ στὸ Παρίσι.

Φυσικὰ κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲν πιστεύει πῶς ὅτι γίνεται στὴν Εὐρώπη ἢ στὸν ὑπόλοιπο Κόσμο εἶναι σαθρὸ καὶ ψεύτικο. Ἡ ἀντίρρησή μας ξεκινάει ἀπὸ τὸ σημεῖο τοῦ μιὰ ξένη ὑπόθεσις διάζεται νὰ γίνῃ ὑπόθεσις δικῆς μας. Σὲ μιὰ χώρα σὰν τὴ δική μας ποὺ ἀπὸ τὰ πῶς παλιὰ χρόνια ἡ ἔκφραση γινότανε καθολικὰ, δηλαδὴ εἴτε ἀπὸ ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ λαοῦ, εἴτε ἀπὸ μιὰ μονάδα (ποὺ ὅμως αὐτὰ ποὺ ἔλεγε τὰ ὅγαζε ἀπ' ὅλους καὶ τὰ ἔδινε σ' ὅλους), εἶναι ἐγκληματικὸ νὰ γίνεταὶ ἀπὸ μερικοὺς προσπάθεια «νὰ φέρουν τὸ λαὸ στὴν τέχνη», σὲ μιὰ τέχνη ὁλοτελὴ ξένη γι' αὐτόν.

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὁ λαὸς νὰ μένει ἀνέκφραστος,